

Για την διεθνή επιτροπή εναντίον της πολιτικής χρήσης της ψυχιατρικής (IAPUP)

Σύντομο ιστορικό της υπόθεσης του Κώστα Κυργιάννη έλληνα πολιτικού πρόσφυγα στην ΕΣΣΔ και θύματος της ρωσικής πολιτικής ψυχιατρικής

Ο Κώστας Κυργιάννης, δάσκαλος, γεννήθηκε το 1912 στην Ήπειρο. Δούλεψε σαν δάσκαλος σε σχολεία των χωριών της Ηπείρου (1933-1940), πολέμησε στην πρώτη γραμμή του μετώπου κατά τον ελληνο-ιταλικό πόλεμο (1940-1941) και κατά την γερμανική κατοχή εντάχθηκε στην Αντίσταση (ΕΑΜ-ΕΛΑΣ, 1941-1945) και στο ΚΚΕ. Κατά την διάρκεια του Εμφυλίου Πολέμου (1946-1949) πολέμησε με τον υπό κομμουνιστικό έλεγχο «Δημοκρατικό Στρατό» με το βαθμό του αντισυνταγματάρχη. Μετά την στρατιωτική ήττα του ΚΚΕ (1949) βρέθηκε πολιτικός πρόσφυγας στην Τασκένδη της ΕΣΣΔ και φοίτησε στην στρατιωτικοπολιτική σχολή του σοβιετικού στρατού στην πόλη Γκόρκυ (1950-1952).

Μετά τον θάνατο του Στάλιν (1953) και την «αποσταλινοποίηση» του Χρουτσόφ, ο Κώστας Κυργιάννης μένοντας πιστός στην σταλινική «ορθοδοξία», πέφτει στη δυσμείνεια της νέας ηγετικής ομάδας που ελέγχει το ΚΚΕ στα διάφορα κέντρα των ελλήνων πολιτικών προσφύγων.

Παντρεύεται την Ελευθερία Κτενά (1953) και φοιτά σε νυχτερινό πανεπιστήμιο της Τασκένδης όπου σπουδάξει Λαϊκή Οικονομία (1955-1960). Το 1956 μαζί με χιλιάδες άλλους πολιτικούς πρόσφυγες, ζητάει να του επιτραπεί να φύγει για την Αλβανία (η αίτηση απορρίπτεται) και στα 1957 διαγράφεται από το ΚΚΕ. Από και πέρα αρχίζουν οι διώξεις που εξαπολύει συστηματικά το καθεστώς εναντίον του και εναντίον της συζύγου του, που στα 1961 ξαναζητούν να τους επιτραπεί η αναχώρησή τους για την Αλβανία (μέσω Κίνας, γιατί η ΕΣΣΔ αυτή τη χρονιά διέκοψε τις διπλωματικές της σχέσεις με την Αλβανία). Το καθεστώς απαντά εξορίζοντάς

τους στην Κουστανάη του Β. Καζακστάν, όπου παραμένουν απ' τον Οκτ. 1962 μέχρι και τον Αυγ. 1966, οπότε και δραπετεύουν και φτάνουν στην ΑΛΜΑ ΑΤΑ, πρωτεύουσα του Καζακστάν και παρουσιάζονται στο κυβερνητικό μέγαρο, επαναλαμβάνοντας τα αιτήματά τους. Στις 8-9-1966 συλλαμβάνονται και καταδικάζονται σε φυλάκιση 1 χρόνου η κ. Κτενά και 2 χρόνων ο κ. Κυργιάννης με την κατηγορία της «παραβίασης του νομικού καθεστώτος των πολιτικών προσφύγων». Εκτείνουν τις ποινές τους σε διαφορετικά στρατόπεδα καταναγκαστικής εργασίας (στην αυτόνομη δημοκρατία της Μορντάθσκαγια) και μετά την έκτιση της ποινής τους ξανα-επιστρέφουν στην Τασκένδη, χωρίς σπίτι, δουλειά, κλπ.

Τον Μάρτιο του 1969, μετά τις γνωστές συγκρούσεις μεταξύ των ενόπλων δυνάμεων της Ρωσίας και της Κίνας στα ρωσοκινεζικά σύνορα (ποταμός Οουσουρί), πολλοί έλληνες πολιτικοί πρόσφυγες με κινεζόφιλο προσανατολισμό απευθύνουν στο Ανώτατο Σοβιέτ επιστολή με την οποία καταδικάζουν τα γεγονότα και ζητούν και πάλι να τους επιτραπεί να αναχωρήσουν απ' την ΕΣΣΔ για την Αλβανία (μέσω Κίνας). Ανάμεσα στους υπογράφοντες εκ μέρους της «Μαρξιστικο-Λενινιστικής Οργάνωσης των Ελλήνων Πολιτικών Προσφύγων» της Τασκένδης είναι και ο Κώστας Κυργιάννης.

Οι ρωσικές αρχές μεθοδεύουν την αντίδραση τους και στις 31/7/1969 η ρωσική ασφάλεια συλλαμβάνει τον κ. Κυργιάννη, κι αφού τον κρατήσει μέχρι τις 31/8/1969 στα κρατητήριά της, τον μεταφέρει στις 31/8/1969 στην ψυχιατρική πτέρυγα των φυλακών της Τασκένδης, όπου κρατούνται ψυχασθενείς ποινικοί. Στις διάφορες μονάδες του ψυχιατρείου των φυλακών αυτών, ο κ.

Κυργιάννης θα κρατηθεί κάτω από άθλιες συνθήκες από τις 31 Αυγούστου 1969 μέχρι τον Δεκέμβριο του 1972, χωρίς νάχει ποτέ προσαχθεί σε οποιοδήποτε δικαστήριο (αν πάρει κανείς κατά νου πως συνελήφθη για παράβαση του άρθρου 1914 του ποινικού κώδικα της ΣΣΔ Ουζμπεκιστάν –προπαγάνδα που στρέφεται ενάντια στην σοβιετική κυβέρνηση– που προβλέπει ανώτατη ποινή φυλάκισης τριών χρόνων, ο κ. Κυργιάννης αν είχε δικαστεί και καταδικαστεί με την ανώτατη ποινή, θα είχε εκτείσει την ποινή του και όαχε αποφυλακιστεί στις 31/7/1972...).

Τον Δεκέμβριο του 1972, μεταφέρεται σε ειδικό ψυχιατρικό ίδρυμα για εγκληματήσαντες χρόνιους ψυχασθενείς και αντιδρά σ' αυτό με απεργία πείνας ζητώντας την άμεση απελευθέρωση του και την αποδοχή της αίτησης του για αναχώρηση από την Ρωσία. Εναντίον του θα χρησιμοποιηθεί η βίαιη σίτιση και το οπλοστάσιο των ψυχοφαρμάκων (ανάμεσα στα οποία και το Haloperidol). Σ' αυτό το ειδικό ίδρυμα, ο κ. Κυργιάννης συναντά και *είκοσι* ακόμη σοβιετικούς πολίτες που κρατούνταν μόνο για λόγους αντίθεσης τους στην σοβιετική κυβέρνηση.

Τελικά, κάτω από την πίεση των διαβημάτων που γίνονται από συγγενείς και φίλους του κ. Κυργιάννη, στην Ελλάδα και την Δ. Ευρώπη, οι σοβιετικές αρχές τον μεταφέρουν από το ειδικό ψυχιατρικό ίδρυμα για ψυχοπαθείς εγκληματίες σε κοινό ψυχιατρικό ίδρυμα που εποπτεύεται από το υπουργείο... εσωτερικών (Μάιος 1974). Εκεί θα κρατηθεί από τον Μάιο 1974 μέχρι τις 22/3/1975 που απελευθερώνεται.

Κατά την παραμονή του στην ΕΣΣΔ, από τον Μάρτιο του 1975 μέχρι τον Μάρτιο του 1981 που επαναπατρίστηκε στην Ελλάδα, συλλαμβάνονταν «προληπτικά» πριν από κάθε μεγάλη γιορτή ή επέτειο και κλείνονταν σε ψυχιατρείο για χρονικό διάστημα από 2 μέχρι 11 μέρες κάθε φορά.

Ο κ. Κώστας Κυργιάννης επαναπατρίστηκε στην Ελλάδα στις 18-5-1981, όπου ζει δουλεύοντας (παρά την ηλικία του) σαν φύλακας σε παιδικές κατασκηνώσεις, για να συμπληρώσει την ελάχιστη σύνταξη που του χορηγήθηκε από την ΕΣΣΔ (11.000 δρχ.) στη θέση της ανώτατης που δικαιούνταν με βάση τις τόσες δεκαετίες της δουλειάς του. Παράλληλα αναπτύσσει έντονη πολιτική δραστηριότητα και αρθρογραφεί σε εφημερίδες και περιοδικά ομοϊδεατών του.

Σημαντικότατο είναι το γεγονός ότι ο κ. Κυργιάννης κατά τον επαναπατρισμό του, κατάφερε να διασώσει όλο το αρχείο του που αφορά την περίπτωση του (διαταγές ρωσικών αρχών, επιστολές σοβιετικών αξιωματούχων, επιστολές και διαβήματα ελλήνων και ξένων για την σωτηρία του, *πρακτικά των συζητήσεων του με τους ρώσους ψυχιάτρους* που κρατήθηκαν κρυφά από τον ίδιο, κ.ά) και το οποίο είναι στη διάθεση της Διεθνούς Επιτροπής για την Πολιτική Χρήση της Ψυχιατρικής.

Θεσσαλονίκη 11.11.85

Από μέρος της Ελληνικής Επιτροπής εναντίον της Πολιτικής Χρήσης της Ψυχιατρικής

Γιώργος Καπρίνης, επ. καθηγητής Α.Π.Θ.,
ψυχίατρος

Κλεάνθης Γρίβας, ψυχίατρος

Δημήτρης Σκαραγκάς, ψυχίατρος

Αλεξάνδρα Ευθυμιάδου-Γρίβα, παθολόγος

Κώστας Λιόντος, ψυχίατρος

Ανδρόνικος Ζιάκας, δικηγόρος

Παύλος Νεράντζης, δημοσιογράφος